

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
G. HOGAN
представено на 15 април 2021 година¹

Дело C-665/20 PPU

**Openbaar Ministerie
срещу
X**

(Преюдициално запитване, отправено от Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия)

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Предаване на издирвани лица на издаващите съдебни органи — Член 4, точка 5 — Случаи, при които изпълнението може да бъде отказано — Издирвано лице, което за същите деяния има влязла в сила присъда в трета страна — Принцип *ne bis in idem* — Осъдителна присъда, наказанието по която е изтърпяно или вече не подлежи на изпълнение“

I. Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки², изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г.³ (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“).
2. Макар практиката на Съда относно европейската заповед за арест да може да се приеме за богата, разнообразието от случаи, при които този инструмент се прилага, непрекъснато поражда нови въпроси относно обхвата на правилата и принципите, които прилагането му изисква. Преюдициалното запитване е нов пример за това.
3. Запитването е отправено във връзка с изпълнението в Нидерландия на европейска заповед за арест, издадена на 19 септември 2019 г. от Amtsgericht Tiergarten (Районен съд Тиргартен, Германия) с цел наказателно преследване срещу X за деяния, извършени с особена жестокост в Берлин (Германия), но за които евентуално, изцяло или отчасти, вече е била постановена осъдителна присъда от наказателния съд на Техеран (Иран). X е осъден на лишаване от свобода за срок от седем години и шест месеца, като е освободен от изтърпяване на последните 338 дни от наложеното му наказание по силата на обща амнистия, обявена от върховния лидер на революцията по случай 40-годишнината от ислямската революция.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3 и поправка в ОВ L 205, 2019 г., стр. 34.

³ ОВ L 81, 2009 г., стр. 24.

4. В този особен контекст от Съда се иска да уточни практиката си относно правото на преценка на съдебните органи в хипотезата, при която изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано в специфичния случай по член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584. За първи път Съдът ще трябва да се произнесе освен това по трансграничната приложимост на принципа *ne bis in idem*, изведена от член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, и по отражението на мярка за опрощаване на наказания при прилагането на тази разпоредба.

II. Правна уредба

A. А. Правото на Съюза

5. Съображения 6, 10 и 12 от Рамково решение 2002/584 гласят:

„(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.

[...]

(10) Механизмът на европейската заповед за арест се основава на високо равнище на [доверие] между държавите членки. Нейното прилагане може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване [от страна на някоя от държавите членки] на един от принципите [...], посочени в член 6, параграф 1 [ДЕС], [констатирано] от Съвета съгласно член 7, параграф 1 от Договора с посочените в член 7, параграф 2 от него последици.

[...]

(12) Настоящото рамково решение спазва основните права и се съобразява с принципите, признати в член 6 [ДЕС] и отразени в Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално [дясно] VI от нея. [...]“.

6. Съгласно член 1 от това рамково решение, озаглавен „Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване от друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма [за последица] изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]“.

7. Член 3 от Рамково решение 2002/584 е озаглавен „Случаи, при които не се допуска изпълнение на европейска заповед за арест“ и предвижда:

„Съдебният орган на [изпълняващата] държава членка [...] (по-долу „изпълняващ съдебен орган“) отказва да изпълни европейска заповед за арест в следните случаи:

- 1) когато престъплението, във връзка с което е издадена европейска заповед за арест, е амнистирано в изпълняващата държава членка, ако тази държава е компетентна да преследва престъплението съгласно наказателното ѝ право;
- 2) когато изпълняващият съдебен орган е уведомен, че издирваното лице [има влязла в сила присъда в] държава членка за същите деяния [и, ако присъдата е осъдителна, че] наказанието е изтърпяно, изтърпява се към момента или [вече не подлежи на изпълнение съгласно правото на държавата членка, в която е постановена присъдата];
- 3) когато лицето, обект на европейска заповед за арест, предвид възрастта си, не е наказателно отговорно за деянията, за които е издадена заповедта за арест съгласно законодателството на изпълняващата държава“.

8. От своя страна, както е видно от заглавието му, член 4 от Рамково решение 2002/584 се отнася до „[с]лучаи[те], при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано“. Съгласно този член:

„Изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни европейска заповед за арест:

[...]

- 5) когато изпълняващият съдебен орган е уведомен, че издирваното лице [има влязла в сила присъда в] трета страна за същите деяния [и, ако присъдата е осъдителна, че] наказанието е изтърпяно, изтърпява се към момента или [вече не подлежи на изпълнение] съгласно правото на тази страна;

[...]“.

Б. Б. Нидерландското право

9. Рамково решение 2002/584 е транспонирано в нидерландското право с *Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie* (Закон от 29 април 2004 г. за транспониране на Рамковото решение на Съвета на Европейския съюз относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите — членки на Европейския съюз⁴), изменен със Закон от 22 февруари 2017 г.⁵ (наричан по-нататък „OLW“).

10. Към датата на отправяне на преюдициалното запитване член 9, параграф 1 от OLW предвижда:

„Не се допуска предаване на издирваното лице за деяние, за което:

[...]

4 Stb. 2004, бр. 195.

5 Stb. 2017, бр. 82.

- d) лицето е оправдано или производството срещу него е прекратено с влязъл в сила акт на нидерландски съд или съответно на съд на държава — членка на Европейския съюз, или на трета страна;
- e) лицето е осъдено с влязла в сила присъда, при условие че:
1. наложеното наказание или мярка е изтърпяно/изтърпяна;
 2. наложеното наказание или мярка вече не подлежи на изпълнение или на по-нататъшно изпълнение;
 3. с осъдителната присъда се установява вина, но не се налага наказание или мярка;
 4. наложеното наказание или мярка се изтърпява в Нидерландия;

[...]“.

11. Съгласно член 28, параграф 2 от OLW:

„Ако установи [...], че предаването не е допустимо [...], rechtbank [първоинстанционният съд] постановява решение, с което отказва това предаване“.

III. Фактите в основата на спора в главното производство

12. На 19 септември 2019 г. Amtsgericht Tiergarten (Районен съд Тиргартен) издава за X европейска заповед за арест, с която се иска предаването му с цел провеждане на наказателно преследване за деяния, които извършил в Берлин на 30 октомври 2012 г.

13. На посочения ден X завързал Y, неговата партньорка към момента на настъпване на фактите, както и Z, нейната десетгодишна дъщеря, като ги заплашил с нож. След това той изнасилал Y и после я осакатил. Преди да напусне къщата на Y, преградил достъпа до помещенията, в които Y и Z съответно били завързани, за да причини смъртта им.

14. Престъпленията, за които се иска предаването на това лице, са следните:

- опит за убийство на неговата партньорка,
- опит за убийство на непълнолетната към момента на извършване на деянието дъщеря на неговата партньорка,
- изнасилване на партньорката му,
- тежка телесна повреда, причинена на неговата партньорка,
- умишлено противозаконно лишаване на неговата партньорка от свобода,
- умишлено противозаконно лишаване на непълнолетната дъщеря на неговата партньорка от свобода.

15. На основание на тази европейска заповед за арест X е задържан в Нидерландия и на 18 март 2020 г. е изправен пред запитващата юрисдикция. Той уведомява тази юрисдикция, че не е съгласен да бъде предаден на германските съдебни органи. Определена му мярка за задържане под стража до постановяването на решение в това отношение. В подкрепа на възражението си срещу своето предаване X се позовава на принципа *ne bis in idem*, като изтъква по-специално, че за същите деяния има влязла в сила присъда в трета страна, а именно в Иран.

16. Съгласно установеното от запитващата юрисдикция X е съден в Иран за посочените по-горе деяния, с изключение на противозаконното лишаване на Y от свобода, което като обективни признаци на престъпния състав обаче е включено в квалификацията опит за убийство на същата. Проведеното в Иран производство срещу X приключва с влязла в сила осъдителна присъда за причинената на Y тежка телесна повреда, както и за опита за убийство на Y и Z. За сметка на това той е оправдан с влязла в сила присъда по обвиненията за изнасилване на Y и за умишлено противозаконно лишаване на Z от свобода.

17. Съгласно иранското право X е трябвало да изтърпи само най-тежкото от наказанията лишаване от свобода, наложени му в тази страна във връзка с деянията, за които е осъден с влязла в сила присъда, а именно наказание лишаване от свобода за срок от седем години и шест месеца. X изтърпява по-голямата част от срока на това наказание. Той е освободен от изтърпяването на остатъка от наказанието по силата на обща амнистия, обявена от върховния лидер на революцията по случай 40-годишнината от ислямската революция.

18. Освен това X е осъден да плати на Y дия („кръвнина“) за причинената ѝ тежка телесна повреда. Поради липсата на парични средства на X е разрешено да не плаща наведнъж сумата, а да плати първоначална сума в размер на 200 000 000 ирански риала (около 4245 EUR) и след това месечни вноски в размер на 2% от дията. След като заплаща първоначалната сума и първата месечна вноска, на 5 май 2019 г. X е освободен в Иран. На 7 септември 2020 г. иранските власти издават заповед за задържането му, тъй като той не плаща други вноски.

19. Пред запитващата юрисдикция X твърди, че в Иран е бил наказателно преследван и осъден с влязла в сила присъда за същите деяния, за които с издадената за него европейска заповед за арест е поискано предаването му. За една част от деянията той бил окончателно оправдан, докато за другата — му било наложено наказание лишаване от свобода, което изцяло изтърпял. Освен това X изтъква, че дията не е наказание или мярка, а задължение за плащане на обезщетение за вреди на жертвата.

20. От това X прави извод, че съгласно член 9, параграф 1, буква d) и буква е), точка 1) от OLW предаването му на германските власти в изпълнение на издадената за него европейска заповед за арест следва да бъде отказано. Той твърди по-специално, че в член 9, параграф 1 от OLW не се прави разграничение между влязла в сила присъда, която е постановена в държава членка, и влязла в сила присъда, която е постановена в трета страна. По този начин нидерландският законодател е използвал възможността, призната на държавите членки с Рамково решение 2002/584, да откажат предаването в случай на влязла в сила присъда и на наказание, изцяло изтърпяно в трета страна. Нидерландските съдилища били длъжни съответно да се съобразят с това.

21. Обратно, прокуратурата поддържа, че възражението, което X прави въз основа на предишното си осъждане в Иран, не може да бъде уважено. Що се отнася до осъдителна присъда, постановена в трета страна, всъщност запитващата юрисдикция, в качеството си на изпълняващ съдебен орган на основание член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, следвало да остави без приложение член 9, параграф 1, буква е) от OLW при преценката дали постановената в Иран осъдителна присъда отговаря на условията за взаимно признаване поради наличието на взаимно доверие, основано на споразумения и правна практика. Предвид прекъсването на дипломатическите отношения и липсата на съдебно сътрудничество с

Ислямска република Иран, както и значителните различия между правните системи на държавите — членки на Съюза, и тази на Ислямска република Иран, не било налице такова доверие в иранската правна система. Въз основа на това прокуратурата заключава, че осъдителната присъда, постановена срещу X в Иран, не може да представлява надлежно основание за отказ да се изпълни издадената за него европейска заповед за арест.

22. С оглед на тези противоположни доводи запитващата юрисдикция изразява редица съмнения относно начина, по който следва да се тълкува член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, и относно начина, по който тази разпоредба е транспонирана в нидерландското право.

23. В това отношение тя отбелязва, че в член 4 от Рамково решение 2002/584 са изброени случаите, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано, докато OLW предвижда, че в такива случаи изпълнението трябва да бъде отказано, като изпълняващият съдебен орган не разполага с никакво право на преценка в това отношение. Освен това запитващата юрисдикция иска да установи дали понятието „същите деяния“, използвано в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, следва да се тълкува така, както Съдът го е тълкувал по повод на член 3, точка 2 от това рамково решение, въпреки че първата хипотеза се отнася до наличието на влязла в сила присъда, която е постановена в трета страна, а втората се отнася до влязла в сила присъда, която е постановена в друга държава членка. На последно място, запитващата юрисдикция иска да установи дали мярка за опрощаване на наказания като тази, която е приложена спрямо X в Иран, позволява да се приеме, че наложеното му наказание е изтърпяно или вече не подлежи на изпълнение съгласно правото на страната, в която е постановена присъдата, по смисъла на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584.

24. Тъй като счита, че отговорът на въпроса дали може да изпълни издадената за X европейска заповед за арест, зависи в крайна сметка от тълкуването на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, *Rechtbank Amsterdam* (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) решава да спре производството и да отправи преюдициално запитване до Съда.

IV. Преюдициалните въпроси и спешното производство пред Съда

25. С акт от 7 декември 2020 г., постъпил в Съда на същата дата, *Rechtbank Amsterdam* (Първоинстанционен съд Амстердам) решава да постави на Съда на основание член 267 ДФЕС следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 да се тълкува в смисъл, че когато държава членка реши да транспонира тази разпоредба в националното право, изпълняващият съдебен орган трябва да има известно право на преценка дали да откаже изпълнението на европейска заповед за арест?
- 2) Трябва ли понятието „същите деяния“ в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 да се тълкува по същия начин като това в член 3, точка 2 от това рамково решение и ако не, как трябва да се тълкува това понятие в първата разпоредба?
- 3) Трябва ли условието по член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 „наказанието [да] е изтърпяно [...] или [вече да не подлежи на изпълнение] съгласно правото на тази страна“, да се тълкува в смисъл, че е изпълнено и когато издирваното лице е осъдено с влязла в сила присъда на наказание лишаване от свобода за същите деяния, което наказание то е изтърпяло отчасти в страната, в която е постановената присъдата, а за остатък му е било освободено от изтърпяване от несъдебен орган на тази страна по силата на мярка за общо

опрощаване на наказания, която се прилага и спрямо осъдени, извършили тежки престъпления подобно на издирваното лице, и която не се основава на рационални съображения, свързани с наказателната политика?⁶“.

26. Запитващата юрисдикция е поискала разглеждане по реда на спешното производство по член 107 от Процедурния правилник на Съда.

27. В подкрепа на това искане тя изтъква, че отправените въпроси се отнасят до тълкуването на Рамково решение 2002/584, което е акт от областите по част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС. Също така отбелязва, че X е задържан до вземането на решение относно предаването му на германските власти. Затова спешният отговор на Съда би имал пряко и решаващо отражение върху срока на задържането на това лице.

28. На 17 декември 2020 г. пети състав на Съда решава да уважи това искане.

29. Писмени становища представят прокуратурата, X, нидерландското и германското правителство и Европейската комисия. С изключение на германското правителство, всички представят устни становища в съдебното заседание, проведено на 3 март 2021 г.

V. Анализ

A. A. Предварителни бележки

30. Както споменах в увода на заключението, съдебната практика относно Рамково решение 2002/584 е богата. Контекстът, в който нейните разпоредби трябва да се тълкуват, понастоящем е известен⁶.

31. В самото начало е важно да се подчертае, че правото на Съюза почива на основополагащото схващане, че всяка държава членка споделя с всички останали държави членки и признава, че те споделят с нея редица общи ценности, на които се основава Съюзът, както се уточнява в член 2 ДЕС. Това схващане предполага и обосновава съществуването на взаимно доверие между държавите членки относно признаването на тези ценности и следователно относно зачитането на правото на Съюза, което ги прилага⁷.

32. Тези два принципа — на взаимно доверие между държавите членки и на взаимно признаване — са от още по-основополагащо значение в правото на Съюза, тъй като именно те позволяват създаването и поддържането на пространство без вътрешни граници. По-конкретно, принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка от тези държави да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права⁸.

⁶ Вж. в този смисъл решение от 11 март 2020 г., SF (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава) (C-314/18, EU:C:2020:191, т. 42).

⁷ Вж. в този смисъл решения от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 35) и от 11 март 2020 г., SF (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава) (C-314/18, EU:C:2020:191, т. 35).

⁸ Вж. в този смисъл решения от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 36) и от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 35).

33. В този контекст Рамково решение 2002/584 има за цел да замени многостранната система за екстрадиция, установена с Европейската конвенция за екстрадиция, подписана в Париж на 13 декември 1957 г., с опростена и по-ефикасна система за предаване между съдебните органи на осъдени или заподозрени лица за изпълняване на съдебни решения или за наказателно преследване. Първа конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа на взаимното признаване, механизмът на европейската заповед за арест задължително се основава, по думите на самия законодател на Съюза, на високо равнище на доверие между държавите членки⁹.

34. Принципът на взаимно признаване, който представлява, както става ясно по-конкретно от съображение 6 от Рамково решение 2002/584, „крайъгълният камък“ на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, намира конкретен израз в член 1, параграф 2 от това рамково решение. Всъщност тази разпоредба прогласява правилото, че държавите членки са длъжни да изпълняват всяка европейска заповед за арест въз основа на принципа на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на същото това рамково решение. Затова изпълняващите съдебни органи по принцип могат да откажат да изпълнят такава заповед само в предвидените в Рамково решение 2002/584 изчерпателно изброени случаи на отказ за изпълнение. Освен това за изпълнението на европейска заповед за арест не могат да се поставят други условия, освен изчерпателно уредените в член 5 от Рамковото решение. Следователно изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът същата да бъде изпълнена, е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно¹⁰.

35. В Рамково решение 2002/584 са посочени изрично случаите, при които не се допуска изпълнение (член 3), и случаите, при които може да се откаже изпълнение (членове 4 и 4а) на европейската заповед за арест, както и гаранциите, предоставяни от издаващата държава членка в особени случаи (член 5)¹¹.

36. Все пак принципите на взаимно доверие и взаимно признаване, на които се основава това рамково решение, не бива по никакъв начин да засягат гарантираните на съответните лица основни права¹². От това логично следва, че Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува така, че да може да се осигури съответствие с изискванията във връзка със спазването на основните права на заинтересованите лица, без обаче да се засяга ефективността на системата за съдебно сътрудничество между държавите членки, един от същностните компоненти на която е европейската заповед за арест, предвидена от законодателя на Съюза¹³.

Б. Б. По първия преюдициален въпрос

37. С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да установи дали член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че когато реши да транспонира тази разпоредба в националното право, държавата членка е длъжна да предостави на изпълняващия съдебен орган право на преценка дали да откаже да изпълни европейска заповед за арест на основанието, посочено в тази разпоредба.

9 Вж. съображения 6 и 10 от Рамково решение 2002/584. Вж. също в този смисъл решения от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 39 и 40) и от 11 март 2020 г., SF (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава) (C-314/18, EU:C:2020:191, т. 37 и 38).

10 Вж. в този смисъл решения от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 41), от 11 март 2020 г., SF (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава) (C-314/18, EU:C:2020:191, т. 39) и от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 37).

11 Решения от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 42) и от 11 март 2020 г., SF (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава) (C-314/18, EU:C:2020:191, т. 40).

12 Вж. член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584. Вж. също в този смисъл решение от 10 август 2017 г., Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 59).

13 Вж. в този смисъл решение от 10 август 2017 г., Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 63).

38. Както генералният адвокат Bot вече е обобщил в заключението си по делото, по което е постановено решение на Съда от 29 юни 2017 г., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), въпросът, който се поставя, е как следва да се разбира това, че изпълнението на европейската заповед за арест „може да бъде отказано“. Дали тази възможност е предвидена за държавите членки, които при транспонирането на Рамково решение 2002/584 в националното си право могат да решат да възприемат или да не възприемат хипотезите, при които изпълнението може да бъде отказано, или се предоставя на изпълняващия съдебен орган, който ще разполага с право на преценка, за да реши дали да ги приложи в зависимост от конкретните обстоятелства¹⁴?

39. В това отношение действително Съдът многократно е потвърждавал свободата на държавите членки да транспонират хипотезите, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано¹⁵. Оттогава обаче Съдът също така е имал повод да се произнася по отделни хипотези, при които изпълнението на заповедта за арест може да бъде отказано. Всеки път обаче той е възприемал тълкуването, че на съдебния орган задължително трябва да бъде признато право на преценка¹⁶. В случая изводът, до който стигам след текстуален, контекстуален и телеологичен анализ на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, е идентичен.

40. *На първо място*, ще отбележа, че именно като се е позовал изрично на точка 30 от заключението на генералния адвокат Bot по дело Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116), Съдът е постановил, че от самия текст на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 следва, че когато държава членка реши да транспонира тази разпоредба в националното си право, изпълняващият съдебен орган трябва все пак да има право на преценка дали да откаже изпълнението на европейската заповед за арест¹⁷.

41. В посочената точка от заключението си генералният адвокат Bot обаче не ограничава своя анализ само до текста на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584. Анализът обхваща, от една страна, заглавието на член 4 от Рамковото решение и от друга страна, първата алинея на този член, състояща се само от едно изречение, което въвежда без разграничение всички основания за неизпълнение, номерирани от 1 до 7.

42. В този смисъл полезно е да се припомни, че изразът „може да бъде отказано“, който се съдържа в заглавието на член 4 от Рамково решение 2002/584, обозначава факултативност, която се отнася до „изпълнението“ на европейската заповед за арест, а не до основанията за неизпълнение на тази заповед. Следователно именно отказът да се изпълни заповедта, има факултативен характер за разлика от предвидените в член 3 от същото рамково решение задължителни откази¹⁸. Тъй като обаче е факултативен, всеки отказ да се изпълни заповедта задължително ще отразява съзнателния избор на издателя му и следователно ще е плод на неговата преценка.

14 Заключение на генералния адвокат Bot по дело Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, т. 26).

15 Така Съдът по-специално е постановил: „[...] ако транспонират член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 във вътрешното си право [...]“ (решение от 5 септември 2012 г., Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, т. 50) (курсивът е мой) или още: „[...] когато държава членка *реши* да транспонира [член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584] в националното си право [...]“ (решение от 29 юни 2017 г., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, т. 21) (курсивът е мой). Вж. също решение от 13 декември 2018 г., Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, т. 33).

16 По отношение на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 вж. по-специално решения от 29 юни 2017 г., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, т. 21), от 13 декември 2018 г., Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, т. 33) и от 24 юни 2019 г., Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 86 и 99); по отношение на член 4а от същото рамково решение вж. решения от 24 май 2016 г., Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, т. 50), от 10 август 2017 г., Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 96) и от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, т. 51).

17 Решение от 29 юни 2017 г., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, т. 21).

18 Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Bot по дело Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, т. 30).

43. Освен това, както е отбелязал генералният адвокат Bot в същата точка от заключението си, от член 4, първа алинея от Рамково решение 2002/584 е видно, че възможността да се откаже изпълнение на европейската заповед за арест, се предоставя директно на националните изпълняващи съдебни органи. Всъщност, докато член 3, първа алинея от Рамково решение 2002/584 гласи, че изпълняващият съдебен орган „отказва да изпълни европейска заповед за арест“¹⁹ в изброените в тази разпоредба случаи, в член 4, първа алинея се посочва, че същият този орган „може да откаже да изпълни европейска заповед за арест“²⁰. Както Съдът вече е постановил, от избора на думата „може“ следва, че когато държава членка е решила да транспонира тази разпоредба в националното си право, изпълняващият съдебен орган трябва да има право на преценка по въпроса дали следва да откаже изпълнението на европейска заповед за арест²¹.

44. *На второ място*, това тълкуване на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 се потвърждава от контекста, в който се вписва разпоредбата. Всъщност в предварителните си бележки припомних, че изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът тя да бъде изпълнена, представлява изключение, което, като такова, трябва да се тълкува стриктно²². Да се разреши обаче транспониране на член 4 от Рамково решение 2002/584, което би задължило изпълняващия съдебен орган да откаже да изпълни европейска заповед за арест в предвидените в тази разпоредба случаи, поради автоматичното ѝ действие би лишило този орган от възможността да вземе предвид характерните за всеки случай обстоятелства и съответно евентуално да приеме, че условията за отказ за предаване не са изпълнени. При това положение, превръщайки обикновената възможност за отказ в същинско задължение, такава разпоредба би превърнала и отказа за предаване от изключение в принципно правило²³.

45. Освен това при контекстуалното тълкуване на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 Съдът не може да не вземе предвид хипотезата, уредена в член 3, точка 2 от това рамково решение. Всъщност предвидените случаи са идентични, с уговорката обаче, че първата хипотеза се отнася до наличието на влязла в сила присъда, която е постановена в трета страна, докато втората — на влязла в сила присъда, която е постановена в държава членка. Както удачно отбелязва германското правителство в писменото си становище, ако държавите членки можеха да решат да превърнат хипотезата по член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 в хипотеза, при която задължително се отказва изпълнение, не би имало смислова разлика между двете разпоредби.

46. *На трето място*, целта на въвеждането на европейската заповед за арест според мен също потвърждава тълкуване в полза на правото на преценка на съдебните органи. Всъщност съгласно член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 целта на механизма на европейската заповед за арест е да бъде възможно задържането и предаването на издирвано лице, така че — с оглед на целта, преследвана с въпросното рамково решение — извършеното престъпление да не остане ненаказано и това лице да бъде преследвано или да изтърпи наложеното му наказание лишаване от свобода²⁴.

¹⁹ Курсивът е мой.

²⁰ Курсивът е мой.

²¹ Вж. в този смисъл решение от 13 декември 2018 г., Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, т. 33).

²² Вж. точка 34 от настоящото заключение и съдебната практика, цитирана в бележка под линия 10.

²³ Вж. в този смисъл относно член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 заключението на генералния адвокат Bot по дело Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, т. 31).

²⁴ Вж. в този смисъл решение от 11 март 2020 г., SF (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава) (C-314/18, EU:C:2020:191, т. 47).

47. Тълкуване обаче на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 в смисъл, че тази разпоредба разрешава на държавите членки да изискват от съдебните органи да отказват да изпълняват европейска заповед за арест всеки път, когато за същите деяния издирваното лице има влязла в сила присъда в трета страна (и ако присъдата е осъдителна — когато наказанието е изтърпяно, изтърпява се към момента или вече не подлежи на изпълнение съгласно правото на страната, в която е постановена присъдата), без да е възможно тези органи да упражняват каквото и да било право на преценка, въпреки че правните системи и процедурите, приложими в третите страни, могат да са твърде различни от известните на държавите членки, би могло да създаде риск издирваното лице да остане ненаказано. Следователно такова тълкуване не може да се приеме за съответстващо на Рамково решение 2002/584²⁵.

48. В този контекст по същия начин както съгласно член 4а от Рамково решение 2002/584 изпълняващите съдебни органи трябва да могат да вземат предвид всички обстоятелства, позволяващи да се гарантира, че с предаването на лицето, за което е издадена европейска заповед за арест, не се нарушава правото му на защита, тъй като тази разпоредба предвижда — аналогично на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 — възможност за неизпълнение²⁶, компетентните съдебни органи трябва да могат да вземат под внимание и всички обстоятелства, позволяващи им да се уверят, че отказът издирваното лице да бъде предадено, не води до неговата безнаказаност.

49. Такова право на преценка е от още по-голямо значение при прилагането на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, тъй като тази разпоредба разширява приложното поле на принципа *ne bis in idem*, така че да се обхванат и присъдите, постановени от съдилищата на трети страни. Противно на това, което важи за държавите членки обаче, принципите на взаимно доверие и взаимно признаване, които са в основата на механизма на европейската заповед за арест, не могат автоматично да бъдат отнесени към трети страни²⁷. Тази особеност е в центъра на втория преюдициален въпрос и затова ще я разгледам по-нататък.

50. След това уточнение, с оглед на изложените съображения ми се струва, че от текстуалното, контекстуалното и телеологичното тълкуване на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 следва, че тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че когато реши да я транспонира в националното право, държавата членка е длъжна да предостави на изпълняващия съдебен орган право на преценка дали да откаже да изпълни европейска заповед за арест на основанието, посочено в същата разпоредба.

В. В. По втория преюдициален въпрос

51. С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали понятието „същите деяния“, съдържащо се в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, следва да се тълкува по същия начин, както формално идентичното понятие, използвано в член 3, точка 2 от това рамково решение. Ако това понятие не следва да се тълкува по същия начин, запитващата юрисдикция иска да установи смисъла, който трябва да се вложи в него.

²⁵ Вж. в този смисъл относно член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 решение от 29 юни 2017 г., *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, т. 23). За потвърждение и приложение на принципа, че безнаказаността на издирваното лице е несъвместима с целта, преследвана с Рамково решение 2002/584, вж. и решение от 24 юни 2019 г., *Popławski* (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 82 и 103).

²⁶ Вж. в този смисъл решения от 10 август 2017 г., *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 96) и от 17 декември 2020 г., *Generalstaatsanwaltschaft Hamburg* (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, т. 51). Относно отражението на хипотеза, при която изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано, върху необходимостта на съдебните органи да се предостави право на преценка — в случая член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 — вж. и решение от 24 юни 2019 г., *Popławski* (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 86 и 99).

²⁷ Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Kokott по дело JR (Заповед за арест — Осъждане в трета държава, член на ЕИП) (C-488/19, EU:C:2020:738, т. 34).

52. В самото начало следва да се констатира, че подобно на член 3, точка 2 от Рамково решение 2002/584, член 4, точка 5 от него не препраща към правото на държавите членки, що се отнася до понятието „същите деяния“. Следователно поради изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза това понятие не може да бъде оставено на преценката на съдебните органи на всяка държава членка в зависимост от националното ѝ право. То представлява самостоятелно понятие на правото на Съюза²⁸.

53. Що се отнася до понятието „същите деяния“, съдържащо се в член 3, точка 2 от Рамково решение 2002/584, Съдът е постановил, че то трябва да получи същата дефиниция като дадената на понятието „същите деяния“, съдържащо се в член 54 от Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници²⁹, подписана в Шенген (Люксембург) на 19 юни 1990 г. (наричана по-нататък „КПСШ“)³⁰. Следователно това понятие е тълкувано като отнасящо се единствено до наличието на признаците от обективна страна и обхващащо съвкупност от конкретни неразделно свързани помежду си факти, независимо от тяхната правна квалификация или от защитения правен интерес³¹.

54. Съдът обосновава тази идентичност на понятията, като се позовава на общата цел на член 54 от КПСШ и на член 3, точка 2 от Рамково решение 2002/584, а именно да се избегне повторно наказателно преследване и повторно осъждане на дадено лице за едни и същи деяния³². Не виждам обаче каква би могла да бъде евентуалната друга цел зад член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, тъй като, както вече бе посочено по-горе, тази разпоредба е напълно сходна с член 3, точка 2 от същото рамково решение, освен държавата, в която е постановена предходната присъда за същите деяния.

55. При тези обстоятелства с оглед на общата цел и на признатата от Съда необходимост да се осигури съгласуваност при тълкуването на различните разпоредби на Рамково решение 2002/584³³, ми се струва, че използването в член 4, точка 5 понятие „същите деяния“ трябва да се тълкува по същия начин като съдържащото се в член 3, точка 2.

56. Ще добавя още, че макар в Рамково решение 2002/584 законодателят на Съюза да не е посочил изрично принципа *ne bis in idem*, няма никакво съмнение, че член 3, точка 2 и член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 привеждат в действие именно този принцип. Ще посоча като доказателство, от една страна, заглавието на главата, в която се съдържа член 54 от КПСШ — „Прилагане на принципа *ne bis in idem*“, и от друга страна, идентичното тълкуване, дадено в член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), който закрепва този принцип в Хартата³⁴.

57. Целта следователно е да се осигури не само вътрешна съгласуваност на Рамково решение 2002/584, но и хоризонтална съгласуваност с правото на Съюза. Щом като става въпрос за основен принцип на правото на Съюза, който е закрепен и в член 50 от Хартата³⁵ и който понастоящем се тълкува по същия начин в най-разнообразни области, като например данъка

28 Вж. по аналогия относно понятието „същите деяния“ в член 3, точка 2 от Рамково решение 2002/584 решение от 16 ноември 2010 г., Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, т. 38).

29 ОВ L 239, 2000 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 183.

30 Решение от 16 ноември 2010 г., Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, т. 40).

31 Решение от 16 ноември 2010 г., Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, т. 39).

32 Решение от 16 ноември 2010 г., Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, т. 40).

33 Вж. в този смисъл решение от 10 ноември 2016 г., Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, т. 33).

34 Вж. в този смисъл решение от 20 март 2018 г., Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, т. 25, 34 и 35). Впрочем може да се отбележи, че в точка 35 от това решение Съдът се позовава по-специално на точки 39 и 40 от решение от 16 ноември 2010 г., Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683), отнасящи се до тълкуването на член 3, точка 2 от Рамково решение 2002/584.

35 Решение от 25 февруари 2021 г., Slovak Telekom (C-857/19, EU:C:2021:139, т. 39).

върху добавената стойност (ДДС)³⁶, борбата срещу изпирането на пари³⁷ или европейската заповед за арест, неговата дефиниция не може да се различава според съответния правен акт, още по-малко в рамките на един и същ акт. Подобна разлика би била още по-неуместна, дори анахронична, поради това че Европейският съд по правата на човека също е възприел тълкуване на принципа *ne bis in idem*, което се фокусира върху изискването за идентични или за по същество същите деяния³⁸.

58. Вярно е, че подобно на други международни актове³⁹, член 4 от Протокол № 7 към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, подписан в Страсбург на 22 ноември 1984 г., ограничава приложното поле на принципа *ne bis in idem* само до присъдите, постановени в една и съща страна⁴⁰. По същия начин в член 50 от Хартата се уточнява, че никой не може да бъде подложен на наказателно преследване или наказван за престъпление, за което вече е бил оправдан или осъден на „територията на Съюза“. Тази ограничена трансгранична приложимост на принципа *ne bis in idem* се обяснява в рамките на правния ред на Съюза с принципа на взаимно доверие, който изисква всяка държава членка да приеме освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права⁴¹. Наясно съм също, че в контекста на КПСШ Съдът е подчертал необходимата връзка, която съществува между предвидения в член 54 от тази конвенция принцип *ne bis in idem* и взаимното доверие между държавите членки в съответните им системи на наказателно правосъдие⁴².

59. Наистина нито един принцип на международното публично право не налага трансграничната приложимост на принципа *ne bis in idem*⁴³, но доколкото ми е известно, няма и норма, която да го забранява⁴⁴. Следва да се приеме, че именно такава приложимост е искал законодателят на Съюза, когато е използвал формулировката по член 3, точка 2 от Рамково решение 2002/584, за да предвиди по отношение на присъдите, постановени в трета страна, основание да се откаже изпълнението на европейска заповед за арест.

60. Не следва обаче да се забравя, че член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува с оглед на член 1, параграф 3 от него, който изисква при прилагането на механизма на европейската заповед за арест пълно зачитане на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 ДЕС. Следователно трансграничната приложимост на принципа *ne bis in idem* не може по никакъв начин да засяга гарантираните на съответните лица основни права⁴⁵.

36 Вж. например решение от 20 март 2018 г., *Menci* (C-524/15, EU:C:2018:197).

37 Вж. заключението ми по дело LG и MH (Самоизпиране) (C-790/19, EU:C:2021:15, т. 50 и 51).

38 Вж. в този смисъл решение на ЕСПЧ от 10 февруари 2009 г., *Золотухин с/у Русия*, SE:ECHR:2009:0210JUD001493903, т. 78—82, а от по-скорошните — решение на ЕСПЧ от 19 декември 2017 г., *Ramda с/у Франция*, SE:ECHR:2017:1219JUD007847711.

39 Вж. член 14, параграф 7 от Международния пакт за граждански и политически права, приет от Общото събрание на Организацията на Обединените нации на 16 декември 1966 г. и влязъл в сила на 23 март 1976 г.

40 Вж. в този смисъл *Rafaraci*, Т. The principle of *non bis in idem* in the jurisprudence of the European Court of Justice. — In: *Le contrôle juridictionnel dans l'espace pénal européen*, Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 2009, p. 93—110, по-специално p. 93.

41 Вж. точка 32 от настоящото заключение и съдебната практика, цитирана в бележка под линия 8.

42 Вж. по този повод решения от 11 февруари 2003 г., *Gözütok и Brügge* (C-187/01 и C-385/01, EU:C:2003:87, т. 33) и от 9 март 2006 г., *Van Esbroeck* (C-436/04, EU:C:2006:165, т. 30).

43 Вж. в този смисъл решение от 29 юни 2006 г., *Showa Denko/Комисия* (C-289/04 P, EU:C:2006:431, т. 58).

44 Вж. в този смисъл член 58 от КПСШ, съгласно който разпоредбите на тази конвенция „не са пречка за прилагането на по-обхватни национални разпоредби относно действието на принципа *ne bis in idem* по отношение на чуждестранни съдебни решения“.

45 Вж. по аналогия решение от 10 август 2017 г., *Turikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 59 и 63).

61. При тълкуването на двете разпоредби във връзка една с друга се установява, че изпълняващият съдебен орган трябва да вземе предвид влязлата в сила присъда на съд на трета страна, но само при условие че тази присъда е постановена в производство, което отговаря на споделяните от държавите членки стандарти за справедлив процес, които могат да гарантират правата на всички страни в процеса⁴⁶.

62. Обстоятелството, че в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 се посочва случай, при който може да се откаже изпълнение, докато в член 3, точка 2 от това рамково решение — случай, при който не се допуска изпълнение, води и до две други последици, представляващи също гаранции, които могат да компенсират липсата на взаимно доверие по отношение на трети страни.

63. От една страна, в крайна сметка всяка държава членка трябва да избере дали да транспонира член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 и да разшири приложното поле на принципа *ne bis in idem*, така че да се обхванат и трансгранични положения извън Съюза⁴⁷. От друга страна, както доказах при анализа на първия преюдициален въпрос, поставен от запитващата юрисдикция, конкретното прилагане на изключението по член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 трябва да се остави на преценката на изпълняващия съдебен орган.

64. Следователно задача на компетентния съдебен орган е да прецени — извън това дали проведенят в трета държава процес е справедлив — и дали въпросните факти, съставляващи признаците от обективна страна, представляват съвкупност от факти, неразделно свързани помежду си във времето, пространството и по отношение на своя предмет⁴⁸.

65. Накрая, при преценката си съдебният орган ще вземе предвид целта на Рамково решение 2002/584, а именно извършеното престъпление да не остане ненаказано и издирваното лице да бъде преследвано или да изтърпи наложеното му наказание лишаване от свобода⁴⁹. Всъщност, както вече посочих, разпоредбите на Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкуват така, че да може действително да се осигури съответствието му с изискванията във връзка със спазването на основните права на заинтересованите лица — част от които е зачитането на принципа *ne bis in idem* — без обаче да се засяга ефективността на системата за съдебно сътрудничество между държавите членки, един от същностните компоненти на която е европейската заповед за арест⁵⁰.

66. С оглед на горните съображения стигам до извода, че понятието „същите деяния“, съдържащо се в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, трябва да се тълкува по същия начин като използваното в член 3, точка 2 от посоченото рамково решение. Следователно това понятие трябва да се тълкува като отнасящо се единствено до наличието на признаците от обективна страна и обхващащо съвкупност от конкретни неразделно свързани помежду си факти, независимо от тяхната правна квалификация или от защитения правен интерес.

46 В това отношение от писменото и устното становище на X изглежда, че наказателното производство, приключило с осъдителната му присъда в Иран, не е било фиктивно. Освен това с оглед на описаните от X условия на лишаване от свобода наложеното наказание изглежда в известна степен строго. Ако запитващата юрисдикция стигне до извода, че европейската заповед за арест трябва да бъде изпълнена, без съмнение тези обстоятелства биха могли да бъдат взети предвид и от германските съдилища.

47 Вж. точка 39 от настоящото заключение и съдебната практика, цитирана в бележка под линия 15.

48 Вж. в този смисъл решения от 9 март 2006 г., *Van Esbroeck* (C-436/04, EU:C:2006:165, т. 38) и от 18 юли 2007 г., *Kraaijenbrink* (C-367/05, EU:C:2007:444, т. 27).

49 Вж. в този смисъл решение от 11 март 2020 г., *SF* (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава) (C-314/18, EU:C:2020:191, т. 47).

50 Вж. в този смисъл решение от 10 август 2017 г., *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 63).

Г. Г. По третия преюдициален въпрос

67. С третия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали предвиденото в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 условие във връзка с изпълнението на наказанието трябва да се тълкува в смисъл, че е спазено и когато издирваното лице е осъдено с влязла в сила присъда на наказание лишаване от свобода за същите деяния, част от което то е изтърпяло в страната, в която е постановена осъдителната присъда, а за остатъка е било освободено от изтърпяване от несъдебен орган на тази държава по силата на мярка за общо опрощаване на наказания, която се прилага и спрямо осъдени за тежки престъпления лица и която не се основава на обективни съображения, свързани с наказателната политика.

68. Смисълът, който следва да се даде на това условие, е важен, тъй като може да бъде пречка да се откаже изпълнението на европейската заповед за арест. Всъщност, ако наказанието не е изтърпяно по смисъла на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, тази разпоредба налага връщане към принципа, тоест предаване на съответното лице.

69. Като начало уточнявам, че ще разгледам правния институт на опрощаването на наказанието, така както е определен от запитващата юрисдикция, а именно като мярка, която несъдебен орган прилага спрямо определена група осъдени за тежки престъпления лица и която не се основава на обективни съображения, свързани с наказателната политика. Този неутрален и общ начин да се определи проблемът, ми се струва особено релевантен предвид множеството съществуващи мерки за опрощаване на наказанието⁵¹ и различното им дефиниране в правните традиции на държавите членки⁵².

70. При така определената аналитична рамка следва да се отбележи, че условието във връзка с изпълнението на наказанието е формулирано по един и същи начин в член 3, точка 2 и в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, а и в член 54 от КПСШ. По отношение на последната разпоредба обаче Съдът уточнява, че въпросното условие е налице, когато е установено, че към момента на образуване на второто наказателно производство срещу същото лице за същото деяние като това, за което то е било осъдено в първата договаряща държава, наложената в тази първа държава санкция вече не може да бъде изпълнена според законите на тази държава⁵³.

71. Не може обаче въз основа само на тази констатация, почиваща на текста на член 54 от КПСШ, да се тълкува член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 и съответно да не се вземат предвид контекстът на разпоредбата и целите, преследвани от законодателя на Съюза. Всъщност, макар че „текстът на дадена разпоредба представлява винаги отправната точка и в

51 Амнистия и помилване изникват спонтанно в съзнанието. Някои автори причисляват към тях погасителната давност и условното освобождаване, като тези мерки обаче не са единствените възможни (вж. в този смисъл *Mathieu, B. et Verpeaux, M. Conclusions comparatives.* — In: *Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K. La clémence saisie par le droit. Amnistie, prescription et grâce en droit international et comparé, Société de législation comparée, coll. de l'UMR de droit comparé de Paris, Vol. 14, Paris, 2007, p. 311–318).*

52 Макар и само заради евентуалното разграничение между, от една страна, мерките за опрощаване на наказания в тесен смисъл („executive clemency“) — които са запазени за изпълнителната власт — и от друга страна, амнистията, която е законодателен акт (вж. в този смисъл в системите на общото право („common law“) *Pascoe, D. et Manikis, M. Making sense of the victim's role in clemency decision making.* — *International Review of Victimology, Vol. 26(1), 2020, p. 3–28, esp. p. 4, 5, p. 8, 9).* За да се убедим в липсата на общо определение, вж. също обсъжданията относно понятията „помилване“, „амнистия“ и „погасителна давност“. *Les institutions de clémence, regards de droit comparé.* — In: *Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K. La clémence saisie par le droit, op. cit., p. 275–309).*

53 Решение от 11 декември 2008 г., *Vourquain (C-297/07, EU:C:2008:708, т. 48).*

същото време очертава пределите на тълкуване⁵⁴, другите методи на тълкуване не са задължителни само ако съответният текст е напълно ясен и недвусмислен⁵⁵. В настоящия случай обаче трябва да се отбележи, че текстът на въпросния член не е достатъчен сам по себе си, за да се определи приложното поле на условието във връзка с изпълнението на наказанието.

72. Най-напред, що се отнася до контекста, в който се вписва член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, от член 3, точка 1 от него несъмнено следва, че законодателят на Съюза е бил наясно, че мерките за опрощаване на наказания потенциално биха могли да попречат на прилагането на европейската заповед за арест.

73. Съгласно тази разпоредба изпълняващият съдебен орган трябва да откаже да изпълни европейска заповед за арест, когато престъплението, във връзка с което тя е издадена, е амнистирано в изпълняващата държава членка и тази държава членка е компетентна да преследва престъплението съгласно наказателното си право. Законодателят на Съюза обаче е ограничил тази хипотеза само до амнистията, действаща в изпълняващата държава членка, и е предвидил същата единствено като основание, при което не се допуска изпълнение. Ето защо член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 не може да се тълкува в смисъл, че разрешава обща мярка за опрощаване на наказания да бъде взета предвид, след като съгласно постоянната практика на Съда в Рамково решение 2002/584 са уредени изчерпателно основанията за неизпълнение на европейската заповед за арест⁵⁶ и отказът същата да бъде изпълнена е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно⁵⁷.

74. По-нататък, ако се вземат предвид преследваните от законодателя на Съюза цели, трябва да се припомни, че механизмът на европейската заповед за арест е първата конкретна мярка, която прилага принципа за взаимно признаване в областта на наказателното право. Така Рамково решение 2002/584 има за цел да замести многостранната система за екстрадиция с опростена и по-ефикасна система за предаване между съдебните органи⁵⁸. Следователно действително става дума за „юрисдикционализация“ на екстрадицията: докато екстрадицията е суверенен акт, европейската заповед за арест е съдебен акт⁵⁹.

75. Ето защо с Рамково решение 2002/584 се въвежда механизъм за сътрудничество между съдебните органи на държавите членки⁶⁰, които в контекста на това рамково решение трябва да бъдат схващани като органите, участващи — независимо⁶¹ — в наказателното правораздаване⁶².

76. Описаната от запитващата юрисдикция мярка за опрощаване на наказания, от една страна, се постановява от несъдебен орган и от друга страна, по никакъв начин не се вписва от гледна точка на наказателната политика. Следователно вземането предвид на подобна мярка при прилагането на член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 би било в противоречие с философията на система, която прави от европейската заповед за арест инструмент за наказателно правосъдие и отрежда на съдебните органи на държавите членки централно място при функционирането си.

54 Заключение на генералния адвокат Trstenjak по дело Agrana Zucker (C-33/08, EU:C:2009:99, т. 37).

55 Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Wathelet по дело Франция/Парламент (Упражняване на бюджетното правомощие) (C-73/17, EU:C:2018:386, т. 25).

56 Вж. в този смисъл решенията, цитирани в бележка под линия 11 от настоящото заключение.

57 Вж. в този смисъл решенията, цитирани в бележка под линия 10 от настоящото заключение.

58 Вж. точка 33 от настоящото заключение.

59 Вж. в този смисъл *Jegouzo*, I. Le mandat d'arrêt européen, acte de naissance de l'Europe judiciaire pénale. — In: *Cartier*, M.-E., *Le mandat d'arrêt européen*, Bruylant, Bruxelles, 2005, p. 33—45, и по-специално p. 42, и *Bot*, S. *Le mandat d'arrêt européen*. Larcier, n° 215, Bruxelles, 2009.

60 Вж. в този смисъл решение от 24 юни 2019 г., *Popławski* (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 96).

61 Вж. в този смисъл решение от 17 декември 2020 г., *Openbaar Ministerie* (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 38).

62 Вж. в този смисъл решение от 10 ноември 2016 г., *Özçelik* (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, т. 32).

77. Освен това такова тълкуване би било и несъвместимо с принципа *ne bis in idem*, тъй като този принцип почива на логиката на взаимното признаване, а същата може да действа само в сферата на правораздавателното прилагане на закона⁶³. Всъщност съдебните органи най-добре могат да съвместят, след конкретен и индивидуализиран анализ, основните права на заинтересованите лица и ефективността на системата за съдебно сътрудничество между държавите членки.

78. С оглед на горните съображения считам, че наложеното с член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584 условие във връзка с изпълнението на наказанието трябва да се тълкува в смисъл, че не обхваща хипотезата, при която несъдебен орган на трета страна, в която е постановена влязлата в сила осъдителна присъда, допуска освобождаване от изтърпяване на наказанието по силата на мярка за общо опрощаване на наказания, която се прилага и спрямо осъдени за тежки престъпления лица и която не се основава на обективни съображения, свързани с наказателната политика.

VI. Заключение

79. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от *Rechtbank Amsterdam* (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) преюдициални въпроси по следния начин:

- „1) Член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., трябва да се тълкува в смисъл, че когато реши да транспонира тази разпоредба в националното право, държавата членка е длъжна да предостави на изпълняващия съдебен орган право на преценка дали да откаже да изпълни европейска заповед за арест на основание, посочено в същата разпоредба.
- 2) Понятието „същите деяния“, съдържащо се в член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, изменено с Рамково решение 2009/299, трябва да се тълкува по същия начин като използваното в член 3, точка 2 от същото рамково решение. Това понятие се отнася единствено до наличието на признаците от обективна страна. То обхваща съвкупност от конкретни неразделно свързани помежду си факти, независимо от тяхната правна квалификация или от защитения правен интерес.
- 3) Условието, което член 4, точка 5 от Рамково решение 2002/584, изменено с Рамково решение 2009/299, налага във връзка с изпълнението на наказанието, трябва да се тълкува в смисъл, че не обхваща хипотезата, при която несъдебен орган на трета страна, в която е постановена влязлата в сила осъдителна присъда, допуска освобождаване от изтърпяване на наказанието по силата на мярка за общо опрощаване на наказания, която се прилага и спрямо осъдени за тежки престъпления лица и която не се основава на обективни съображения, свързани с наказателната политика“.

⁶³ Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело *Bourquain* (C-297/07, EU:C:2008:206, т. 83).